

LEANDRE CRISTOFÒL, OS DE BALAGUER

I

EL SEU TEMPS

Nom: Radu Bumb

Tutor: Joan Ganau

Grau: Turisme

INDEX

1. Introducció	3
2. Objectius	4
3. Historia de Leandre Cristòfol	6
4. Relació entre les Obres de LC i el poble d'Os de Balaguer:	12
4.1 Museu Viu de Leandre Cristòfol	18
4.2 Obra de Leandre Cristòfol no catalogada.....	21
4.3 Entrevista Germà Francesc Cristòfol	24
5. Explicació Interpretativa de l'obra	25
5.1 Els relleus de Leandre Cristòfol	27
5.2 Evolució constant en l'escultura.....	27
6. Promoció i venda de la excursió a Mas de Gorreta i visita al Museu de Leandre Cristòfol. 	31
6.1 Promoció i Venta del Producte.....	32
6.2 Promoció a Traves de Museu Jaume Morera de Lleida.....	37
6.3 Visites i Excursions	37
6.4 Venda de la visita de Leandre Cristòfol.....	38
7. Tipus de Client	40
8. Conclusió	41
9. Bibliografia i Webgrafia	42

1. Introducció

El treball esta compost per dues parts, una part és la recerca d'informació sobre Leandre Cristòfol i el poble d'Os de Balaguer i l'altra és un projecte que es fa a partir de la informació trobada.

Leandre Cristòfol ha sigut un dels primer surrealistes del nostre país, aquest treball consisteix en buscar informació sobre la vida de Leandre Cristòfol mentre vivia a Os de Balaguer. El treball tracta de relacionar part de l'obra de Leandre Cristòfol amb les informacions que he buscat a través d'articles de la revista del poble *El Batall*, llibres *Leandre Cristòfol de Guillem Viladot*, *Leandre Cristòfol: de l'aire a l'aire*, articles de premsa, internet i entrevistes a persones que coneixien a Leandre Cristòfol.

Quant ja es té tota la informació sobre la vida i la connexió entre Leandre Cristòfol i el poble, és farà el discurs del Guia.

A partir de la recerca d'informació que s'ha trobat sobre l'artista i el poble d'Os de Balaguer, el següent pas és crear un projecte que consisteix en una ruta turística als llocs representatius de l'obra de l'artista, una visita a la seva casa (museu viu de Leandre Cristòfol) i també una excursió amb un cotxe 4X4 a la Masia (Mas de Gorreta).

Es busca el tipus de client i s'explica els mitjans de promoció i venda que s'utilitzaran per arribar als clients.

2. Objectius

Objectius del Treball:

- El primer objectiu del treball és: buscar informació que relacioni el poble d'Os de Balaguer amb l'artista Leandre Cristòfol.
- Segon Objectiu: a partir de la informació que s'ha trobat crear un discurs que el guia haurà d'interpretar.
- Tercer Objectiu: crear una visita guiada als punts que representa part de l'obra de l'artista, visitar l'antiga casa de Leandre Cristòfol (Museu viu d'Os de Balaguer) i visitar la masia de vacances de la seva família (Mas de Gorreta)
- Quart Objectiu: crear canals de venda i promoció de les excursions.
- Cinquè Objectiu: donar a conèixer l'artista per tota Catalunya i generar un interès per la seva obra creant una visita adaptada a tots els públics.
- Sisè Objectiu: Crear una vinculació més forta entre les veïns del poble i la seva historia.

2. HISTORIA DE LEANDRE CRISTÒFOL

3. Historia de Leandre Cristòfol

Tota aquesta part és la del projecte en la qual el guia explicarà als turistes durant la visita. En aquesta part només s'explica la vida de Leandre Cristòfol en relació al poble d'Os de Balaguer, s'explicarà la seva infància viscuda al poble i com a poc a poc es convertia en artista. El guia centrarà les explicacions bàsicament en la vida de LC dins del poble d'Os de Balaguer, però també farà una explicació sobre la seva vida després de deixar el poble.

Leandre Cristòfol va ser el primer escultor català pioner de l'escultura surrealista a Catalunya, nascut l'any 1908 a la població d'Os de Balaguer. De ben petit en Cristòfol ajuda a fer missa a l'Ermita d'Aguilar, des de bon mati esperava al mossèn a baix de la rectoria i tots dos junts anaven a l'ermita. Un cop que va aprendre l'abecedari en Cristòfol va ser traslladat a l'escola de les Germanes Dominiques a l'Escola Municipal.

Als seus vuit anys la vida d'en Leandre Cristòfol es feia entre l'església i l'escola, en aquella època a la parròquia d'os de Balaguer tenia per titular en Mossèn Casimir, en Casimir fou una persona molt important en la infància de Leandre Cristòfol, va ser una persona que se l'estimava molt. Fou en aquell moment quan va sentir una atracció especial pel Sant Fuster i decidir que ell voldria ser fuster una professió que canviaria la seva vida.

En mossèn Casimir va ser com un pare, amic, una persona que havia decidit passar l'estona amb Leandre Cristòfol. Mossèn Casimir va ser una persona molt important per a Leandre Cristòfol quan va morir en Cristòfol no va poder parar de plorar com si fos el seu pare.

Durant l'estiu Leandre Cristòfol i els seus germans se n'anaven a ajudar els pares a segar i batre, anaven tota la família a la Masia (Mas de Gorreta) una casa de pagès que estava al Terme de Tragó de Noguera. Aquí a la masia és on comença una infància plena de noves experiències i sensacions que anava adquirint d'un paisatge amb una gran riquesa natural que "més tard és va convertir en el lloc on l'artista passava mesos de la seva vida admirant el paisatge." Gràcies a aquestes experiències guanyades a Mas de Gorreta comença a sorgir dins de Leandre Cristòfol una passió per la natura i una fascinació per la seva bellesa que més tard reflectirà a les seves obres.

Les Primeres Escultures

Tot el que havia vist durant l'estiu a la Masia (Mas d'en Gorreta) no es perdia, sinó que quedava dins del cap d'en Leandre Cristòfol. Quan la família ja va tornar de les vacances al poble en Cristòfol estava emocionat amb tot allò que havia vist i après. A la tarda en lloc de fer l'habitual se n'anava a les afores del poble a recollir fang, tornava a casa amb un tros de fang a les mans. En Cristòfol utilitza el fang per crear figures de tot allò que ell havia vist a la masia després u posava assecar al sol i a poc a poc anava arreplegant tot un calaix ple d'escultures. "Va ser en aquest moment quant es va veure per primer cop l'atracció que tenia Cristòfol per la creació d'escultures."

Als seus nou anys en Cristòfol va sortir per primer cop del poble d'Os de Balaguer, el seu oncle era secretari a Linyola i el va convidar a passar uns dies a casa seva.

Lo Mas de casa Gorreta

Mas de Gorreta és la casa familiar de Leandre Cristòfol on quan ell era petit la seva família i ell passaven les vacances. La Masia (Mas de Gorreta) familiar va ser una inspiració, un lloc amb un paisatge únic on en Cristòfol veia un món ple de vegetació al costat d'un paisatge espectacular on va deixar fluir la seva imaginació. Després Mas de Gorreta es va convertir en el lloc d'inspiració de Leandre Cristòfol, anava a apartar-se del món per a poder concentrar-se plenament en la seva passió que era l'art. Es passava els dies a Mas de Gorreta aïllat de totes les persones dedicant-se únicament a contemplar el cel i les estrelles. Cada dia el seu germà petit en Francesc li portava el dinar i el sopar, era l'únic que l'anava a visitar i després se n'anava per no molestar-lo quan estava treballant.

Fuster

Leandre Cristòfol es feia gran i volia convertir-se en fuster, al poble d'Os de Balaguer havia un fuster i aprofitava el dijous a la tarda per anar a veure com treballava.

Als seus dotze anys es va produir un canvi dins de la vida d'en Leandre Cristòfol, el seu germà gran era l'hereu de la família que passaria a ser pagès com el seu pare. En aquell moment havia d'espavilar-se per poder trobar una feina per guanyar-se la vida.

Un dia el seu pare l'hi va preguntar que volia ser la qual cosa ell va contestar, Fuster.

Leandre Cristòfol va practicar la professió de fuster a casa d'un noi jove que va tornar al poble de la ciutat. En Leandre Cristòfol comença a treballar amb aquest noi i aprenia

moltes coses noves, va aprendre a utilitzar les eines i la fusta. “Mes tard tot el que aprèn amb la fusta i les eines es veurà reflectit en moltes de les seves obres”

Un dia va veure al fuster treballant fent un taüt de morts, havia anat a molts enterraments però mai es pensava que aquelles caixes les feien els fusters, en Lenadre Cristòfol es va decebre molt, ja que ell era una persona religiosa i per ell fer taüts no era del seu agra.

El següent dia li pregunta al fuster, tots els fusters fan taüts? El fuster li va contestar,

Als pobles has de fer de tot però a la ciutat pots escollir el que vols fer.

Es va quedar més tranquil i va ser en aquest moment que va decidir que havia d’anar a la ciutat.

L’ofici de fuster va ser molt important per Lenadre Cristòfol per iniciar-se en l’art, ja que en moltes de les seves obres es pot apreciar el seu ofici, amb eines representades i sobretot el fons o suport de fusta que es troba en moltes de les seves obres.

A Lleida

La vida d’en Lenadre Cristòfol anava canviant cada vegada més, el poble se li feia cada cop més petit mentre que la seva vocació com a fuster anava creixent.

Va fer el viatge cap a Lleida, per ell la ciutat era un món molt diferent del petit poble on ell vivia. Lenadre Cristòfol se’n va anar a viure a Lleida amb la seva tieta Dolors, la ciutat era gran i maca però trobava a faltar el seu poble, per això va tornar al poble i s’hi va estar un any treballant com a fuster.

L’any 1922, Leandre Cristòfol es va traslladar definitivament a Lleida, tenia 14 anys i la seva vida al poble va acabar ara era el moment de viure a la ciutat primer Lleida després Barcelona, París, Roma....

Mort de Leandre Cristòfol

Leandre Cristòfol va morir el 19 d'agost 1998 a Lleida. El seu germà va donar la seva obra a l'ajuntament de Lleida un any després de la seva mort.

En L. Cristòfol fou traslladat i enterrat al cementiri del poble d'Os de Balaguer.

Cementiri d'Os de Balaguer:

(2)

(3)

2, 3 – Fotografies de la cripta de Leandre Cristòfol al Cementiri d'Os de Balaguer l'any 1998.

4. RELACIÓ ENTRE EL POBLE D'OS DE BALAGUER I LEANDRE CRISTOFÒL

4. Relació entre les Obres de LC i el poble d'Os de Balaguer:

En aquest punt es parla sobre la relació entre l'obra i el poble, forma part del projecte i del treball, dins del treball es busca informació per relacionar les obres de LC amb punts del poble. La part del projecte és la visita als diferents llocs que representen l'obra de Leandre Cristòfol i en el qual el guia farà les diferents explicacions. El guia explicarà l'història de cada lloc i com després LC les interpretava a les seves obres.

Punt 1 - Esbandint Antigua Font del Poble d'Os de Balaguer

Esbandint: Font Vella, antic Rentador del poble d'Os de Balaguer.

Aquest antic lloc en el qual està representada l'obra *Esbandint* de Leandre Cristòfol va ser l'antic rentador del poble d'Os de Balaguer.

Aquesta antiga font té un passat fosc, ja que va ser aquí on una senyora del poble es va suïcidar. La senyora es va apropar a la font per la nit i es va lligar una soga al coll, el següent dia la van trobar ofegada dins aquesta font. Encara no se sap amb certesa la causa per la qual la senyora va posar fi a la seva vida.

L'obra és un relleu de fusta de Castanyer i va ser una donació de l'artista a l'ajuntament de Lleida a l'any 1990.

Existeix una rèplica d'aquesta obra al museu viu (antiga casa de Leandre Cristòfol).

(4)

Font real a os de Balaguer que representa el quadre Esbandit de LC:

Punt 2 - Antic Forn del Poble

El *Forn* és un relleu de fang que representa un antic forn del poble d'Os de Balaguer on les mestresses del poble feien el pa.

(5)

5 – Leandre Cristòfol del 26 d'abril al 31 de maig de 1995 Museu Jaume Morera.

F.100 Forn, 1951 Donació de l'artista a l'Ajuntament de Lleida, 1990, n.62

}

Aquest forn es troba a prop de l'antic ajuntament del poble, i actualment és utilitzat com a magatzem del celler cinto. Aquest forn antigament era l'únic forn del poble.

Aquesta és l'entrada actual al Forn:

Punt 3 – Feinejant

El *Feinejant* és una obra que està basada en el lloc on abans les dones del poble anaven a prendre el sol mentre cosien.

Al poble d'Os de Balaguer hi ha diversos llocs on les dones anaven a prendre el sol.

El que representa el quadre de LC és un lloc que es troba prop de l'antic ajuntament al centre del poble, aquest lloc era el preferit ja que tenia unes magnífiques vistes.

(6)

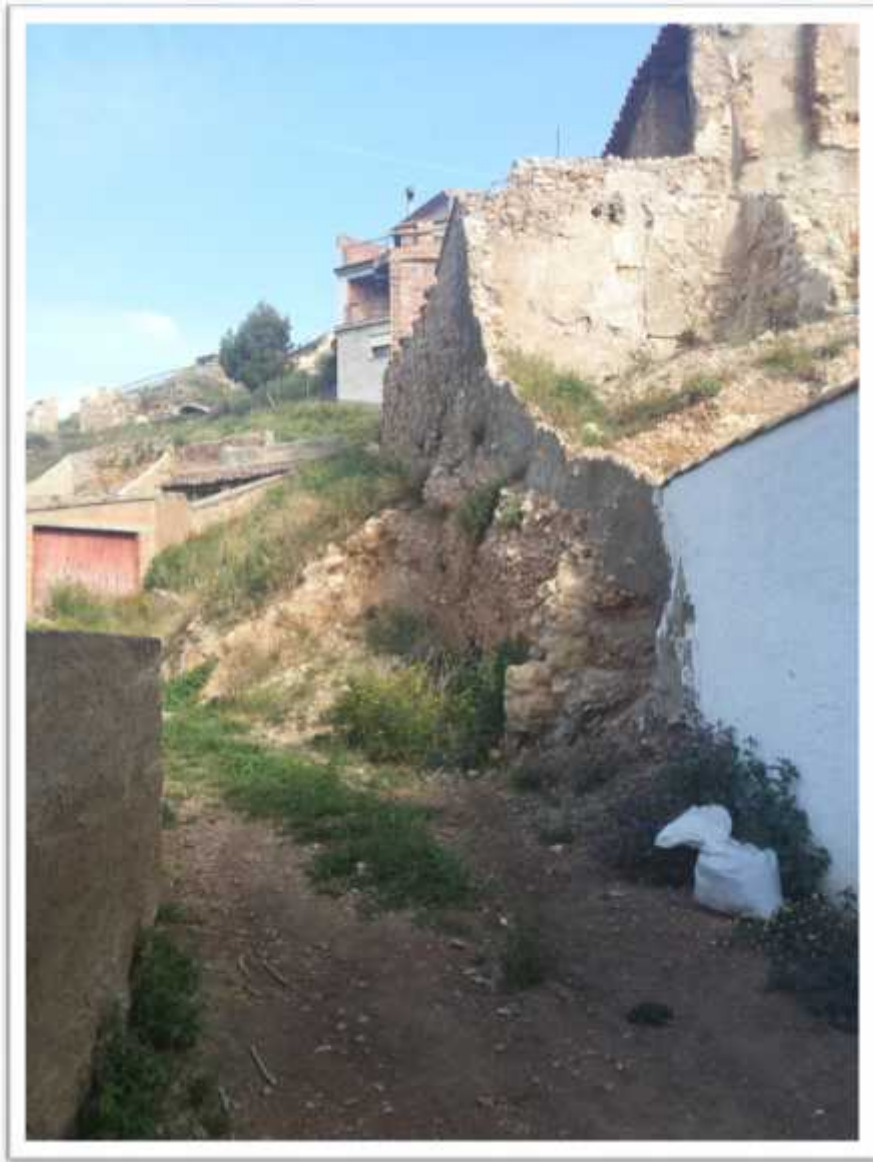
Aquest és el quadre *Feinejat* fet per LC és un Relleu de fusta de Castanyer, està basat en el Sol de Guita del poble d'Os de Balaguer.

Donació de l'artista a l'Ajuntament d'Os de Balaguer

6 – Leandre Cristòfol del 26 d'abril al 31 de maig de 1995 Museu Jaume Morera.

F.102 Feinejant, 1952 Donació de l'artista a l'Ajuntament de Lleida, 1990, n.63

Sol de Guita lloc on les mestresses prenien el sol mentre cosien:

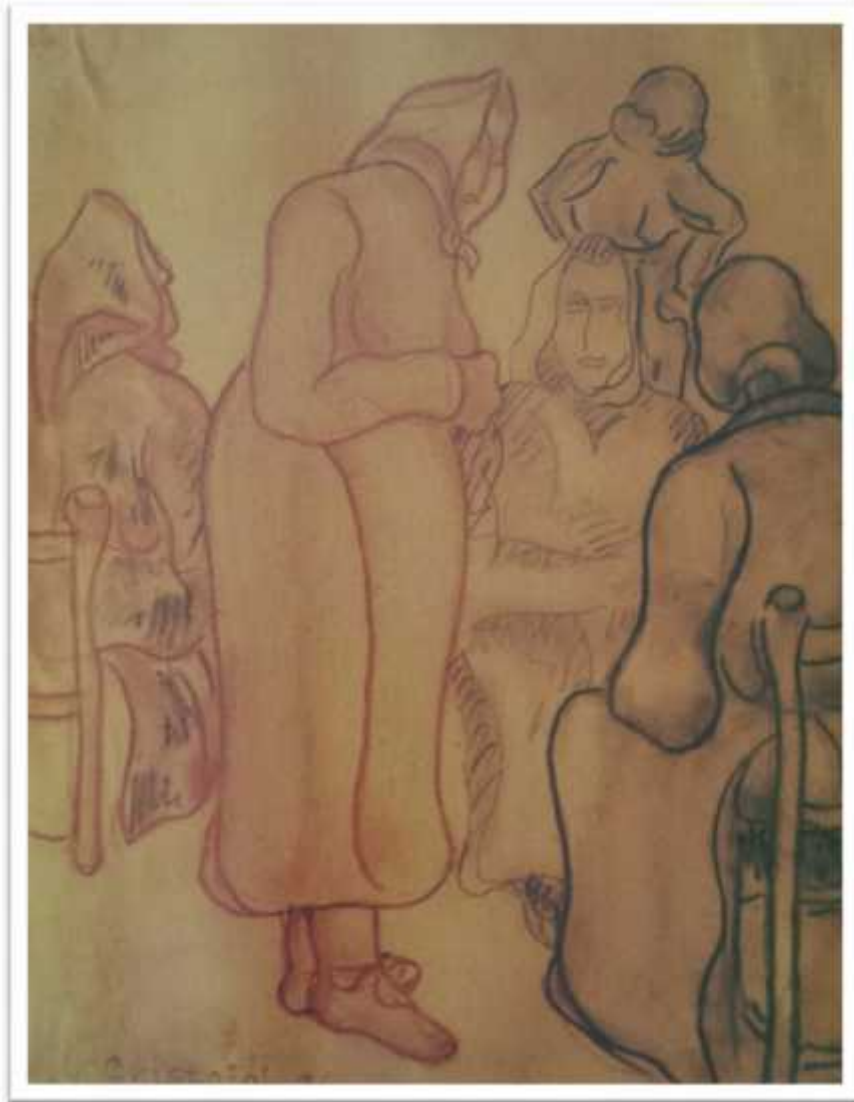
En aquest lloc abans hi havia una casa on les dones prenien el sol mentre cosien.

Antigament aquest lloc també va ser una fàbrica de Tèxtil que va funcionar fins a l'any 36.

Punt 4 – Lo reng

Lo Reng és un quadre de Leandre Cristòfol que esta datat l'any 1933, l'estil és llapis sobre paper i va ser una donació de l'artista a l'ajuntament de Lleida.

Aquest quadre representa unes dones del poble d'Os de Balaguer que preparaven la massa per fer el pa.

(7)

7 – Leandre Cristòfol del 26 d'abril al 31 de maig de 1995 Museu Jaume Morera.

F.76 Lo reng, 1933 Donació de l'artista a l'Ajuntament de Lleida, 1990,

4.1 Museu Viu de Leandre Cristòfol

Actualment l'Antiga casa de Leandre Cristòfol s'ha convertit en museu amb part de la seva obra.

Antiga casa de Leandre Cristòfol:

Cuina de la casa de Leandre Cristòfol:

Llocs on en Cristòfol s'asseia per descansar i rumiar sobre la seva pròxima obra d'art:

(8)

(9)

8 - Seient que es troba a l'entrada de la casa, el seient també és una representació de l'obra de Leandre Cristòfol ple de firmes.

9 - Seient que es troba a la tercera planta, és el lloc on Leandre Cristòfol descansava i pensava.

Trull amb obra amagada de Leandre Cristòfol:

Actualment dins del trull(10) hi ha guardada obra de Leandre Cristòfol de la que no hi ha cap referència escrita ni cap detall.

10 - El trull és un forat molt gran a terra on abans s'hi guardava una bota de vi.

4.2 Obra de Leandre Cristòfol no catalogada.

Gràcies a la investigació feta, he trobat una obra de la qual no hi ha cap referència, es tracte d'un quadre que va pintar Leandre Cristòfol i que actualment es troba a la residència d'Os de Balaguer.

Aquesta obra és una de les favorites del germà "Francesc Cristòfol", és titulada *El Sopar*.

És desconeguda per les altre províncies, actualment només saben de la seva existència la gent del poble d'Os de Balaguer.

Inauguració de la casa de Leandre Cristòfol com a museu viu d'Os de Balaguer el dia 6/10/2011:

(17)

17 – Alcaldessa d'Os de Balaguer i Francesc Cristòfol germà petit de Leandre Cristòfol, Inauguració del Museu de Leandre Cristòfol.

(18)

18 – Regidors d’Os de Balaguer amb el germà Francesc Cristòfol.

Inauguració museu viu de Leandre Cristòfol.

4.3 Entrevista Germà Francesc Cristòfol

Entrevista

Un cafè amb Francesc Cristòfol, germà petit de Leandre Cristòfol.

Cap a les cinc i mitja de la tarda el Jaume León, l' Ignasi Cortés i jo, la Marta, ens dirigim cap al bar de Cal Ros, centre neuràlgic del poble d'Oò. Allà hem quedat amb en Francesc Cristòfol, germà petit de Leandre.

Ens el trobem un xic cansat, ara mateix acaba de ser entrevistat per uns periodistes i en ell no li agrada gaire això de xerrar...ell no ha fet res més que ser germà, "jo sóc pagès, no m'agrada de sortir enllloc!" qui havia de parlar ara en Leandre. Tot i així, a m a b i e m e n t ens asseiem al voltant d'una taula des d'on Francesc Cristòfol es disposa a contar-nos alguns dels records que l'acompanyen.

Amb nostàlgia ens explica com li agradava a en Leandre d'anar al Maset de la Gorreta, una casa propietat de la família apartada del poble.

"Tots els estius marxava un mes, mes i mig, bé, tot el que podia. Allí s'inspirava, perquè el cel d'allà és diferent de la resta de cels, bé, ara ja no és el que era perquè amb tot això del canvi climàtic ja no s'hi veuen ni la meitat d'estrelles que s'hi veien abans.

A Leandre li agradava molt estirar-se a l'era del Mas, allí hi passava forces nits contemplant les estrelles. Ell ja no baixava per a res al poble, em demanava a mi el que necessitava i jo li feia la intendència,

pujava carregat amb queviures per avituallar al meu germà i tornava a baixar.

Allà al Mas de la Gorreta prenia notes, feia esboços, i també agafava arrels, alguna soca i branques d'ametller que després convertiria en escultures. A Leandre li agradava molt la natura, era la seva principal font d'inspiració. Un gran ecologista i naturalista, independent i imaginatiu, amb una mentalitat diferent de la gent d'aquella època. Leandre sabia veure el que els altres no veien, tenia una sensibilitat que anava més enllà.

Leandre no es va voler casar mai, va festejar molt de temps, però sincer amb ell mateix, sabia que ell veia la vida diferent, i no podria fer feliç a una muller."

Quan ens parla d'aquest Leandre avançat al seu temps, amb una mentalitat diferent recorda al seu germà ambiant content a casa perquè s'havia trobat un pot aixafat per algun carro, l'emmarcava i ja tenia una obra nova!
"Leandre, als 15 anys va marxar cap a Lleida, allà va treballar en una ebenisteria, i es va posar en contacte amb el cercle de Belles Arts, marxà a Barcelona, des d'on va guanyar una importantíssima beca per anar a estudiar a París. De ben jove net ja havia exposat a Tokio i París, però de sobte va arribar la guerra, aquesta va trencar en dos la vida de Cristòfol, el va apartar del món intel·lectual i artístic, va passar un temps en un camp de refugats a França, allà va conèixer a Viola, un important artista català."

Per últim ens interessem per la mirada de Francesc a l'obra de Leandre, li preguntem quina és l'obra que més li agrada, ens respon:

"n'hi ha una, de molt trista on hi ha un home de panxa enlaine, flotant sobre un llac. Aquesta obra sempre m'ha agradat molt. També m'agrada molt el sopar que hi ha aquí la residència d'Oò, sabeu quina obra vull dir? Si no l'heu vist acosteu-vos-hi, val la pena veure-la!"

Hem acabat l'entrevista, però no hem vist l'obra que hi ha a la Residència, així que ens aixequem i marxem cap a la residència per poder gaudir de la fotografia d'aquest sopar que tant agrada a Francesc i a la gent d'Oò.

Marta de Pedro

(19)

19- Pedro, Marta de (2009) "Un cafè amb Francesc Cristòfol, germà petit de Leandre Cristòfol", *El Batall*, abril 2008.

5. Explicació Interpretativa de l'obra

Aquesta és una part del treball que està més centrada en buscar informació sobre els diferents estils de l'artista. Dins del projecte de la visita aquesta part s'utilitza per donar explicacions sobre l'estil i la interpretació de l'artista. Aquesta informació fa referència a tots els estils artístics que LC a representat amb les seves obres.

L'obra de Leandre Cristòfol ha d'estar catalogada dins del món surrealista, malgrat això el mateix Cristòfol va reconèixer que la seva obra "Nit de Lluna per a ell era un record de la seva mare en la qual adjunta un fus amb el qual filava i un ou de sargir mitges, i en canvi va ser entesa com una obra surrealista".

Aquest estil que tenia Cristòfol de transformar els objectes quotidians en objectes poètics el relaciona "Ready-Made de Marcel Duchamp"⁽²⁰⁾ s'aporta del no significat de les escultures de Duchamp per esdevenir "una intuïció d'amor envers tot allò que et crida l'atenció" de "Leandre Cristòfol".

El seu estil de treball amb la molla, que les dotarà d'una sensibilitat, poesia i plasticitat úniques que el convertiren en un dels artistes més singulars de l'escultura del segle XX.

Nit de Lluna es pot classificar com una de les millors obres de Leandre Cristòfol i una de les més destacades del moviment surrealista.

(21)

21 – Leandre Cristòfol del 26 d'abril al 31 de maig de 1995 Museu Jaume Morera.

F.49 Nit de Lluna, 1957 Donació de l'artista a l'Ajuntament de Lleida, 1990, n2

20 - Henri-Robert-Marcel Duchamp, 28 de juliol de 1887, Crucial en la creació del surrealisme, dadá i el pop art.

Leandre Cristòfol fou un artista que sentia una gran passió pel moviment i les màquines, en la seva obra utilitza objectes quotidians i els transforma en obres d'art.

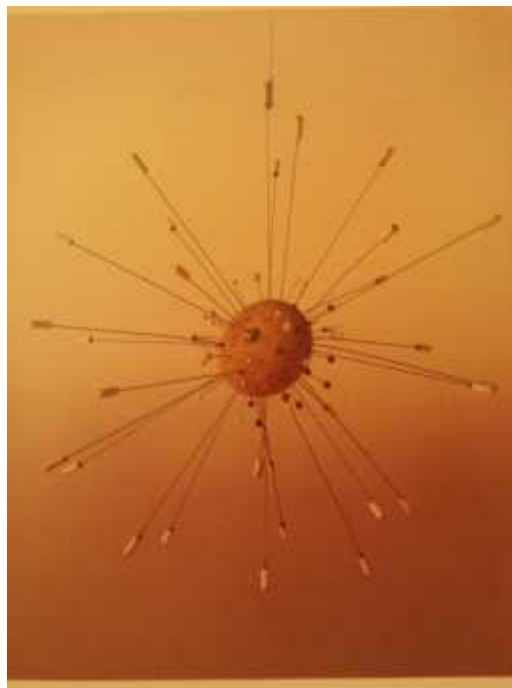
En gran part de la seva obra podem veure la utilització de figures metàl·liques i instruments de ferro, en les obres titulades Elements Cristòfol utilitza el ferro per fer l'estructura de les seves obres de fusta.

Leandre Cristòfol tenia diversos estils en àmbits temàtics i cronològics:

Leandre Cristòfol desenvolupa la sèrie Ralentís, un conjunt que tenia com a eix l'exploració de les formes en moviment que il·lustre l'evolució del moviment estàtic dels seus primers treballs al moviment dinàmic i continu. Amb aquest àmbit entra una de les seves obres més antigues: Alpha-omega-Alpha.

El moviment en l'escultura de Leandre Cristòfol es podria desglossar en tres grans epígrafs: suggerit, en algunes de les seves obres figuratives, mitjançant gestos humans que anticipen la següent acció; expandit, com a formulació abstracta d'un moviment infinit contingut en una proposta formal; i real, físic en els seus Ralentís.

El seu primer Ralentí va ser Harmonia estel·lar. Suggereix un cosmos esfèric al voltant del qual es claven una sèrie d'agulles metàl·liques. (23)

(22)

22 – Leandre Cristòfol del 26 d'abril al 31 de maig de 1995 Museu Jaume Morera.

F.78 Harmonia Estel·lar, 1957 Donació de l'artista a l'Ajuntament de Lleida, 1990, n11

23 - Leandre Cristòfol i Peralba. Biografia 1958-1970». Arxiu Cristòfor. Museu d'Art Jaume Morera. [Consulta: 14 gener 2013].

Les obres més destacades de Leandre Cristòfol s'agrupen en 5 grups:

Ralentí

Volumetries

Situacions

Cercles mòbils

Planimetria

5.1 Els relleus de Leandre Cristòfol

La Cosa Lírica va ser la seva primera escultura no figurativa, ara bé fins amb aquell moment les produccions no figuratives de Leandre Cristòfol eren un conjunt de relleus en els quals el moviment s'objectivava a través d'una única figura, espiral, i d'un únic utensili: les molles.

Va ser després quan Leandre Cristòfol construeix els seus primers relleus no figuratius amb un sol element sense juxtaposar. I és amb aquest únic element en Cosa Lírica en la qual aconseguix per primera vegada amassar i animar l'espai.

No és fins a l'any 1932 que Leandre Cristòfol s'endinsa en el camí de la no-figuració.

5.2 Evolució constant en l'escultura.

L'obra escultòrica no figurativa segueix una evolució formal, totes les seves obres tenen unes constants dins un marc genèric: dimensions reduïdes i materials afins al seu ofici.

Aquest marc genèric es pot agrupar en cinc blocs: molles, corretges, fusta i metall, volums i troballes.

Molles

En aquest apartat pertanyen 3 escultures les primeres no figuratives.

- Objecte, temàtica limitada i Navegació concèntrica.

Totes tres tenen importància de possibilitats expressives que se li pot donar a una molla, extreure aquest objecte del seu context per donar-li potencialitat rítmica i volumètrica.

"Objecte" neix l'any 1932, molla modificada per tal de donar-li una forma cònica, sense altres connotacions per tal d'expressar simplement el ritme elegant.

La segona peça, temàtica Limitada, plasma l'efecte de la tensió, subjectar una molla pels dos extrems de manera que configurin dues circumferències paral·leles al suport. En aquest cas el suport és una placa de fusta envellida contribueix a donar al conjunt de reduïdes dimensions un efecte senzill i pobresa en els materials.

La tercera obra, Navegació concèntrica, afegeix nous elements a aquesta intencionalitat rítmica. Esta formada per tres molles de les mateixes característiques que a Objecte. La concavitat del fons provoca un efecte d'ombra que amplia encara més el sentit espacial del conjunt.

Corretges de rellotge

Aquesta és una sèrie d'escultures curta però molt important, només dues escultures, Temàtica expansiva i De l'aire a l'aire.

- Temàtica expansiva manté el sentit ascensional de més petit a més gran i de més baix a més alt. L'acció de l'escultor en aquesta obra de subjectar la corretja de metall sobre una superfície de fusta.
- El mateix passa amb De l'aire a l'aire, amb la variant de no utilitzar una peça de fusta com a suport, modificada simplement per una espiral feta amb un tornavís que crea encara més un sentit ascendent.

Si ens fixem en l'obra de Leandre Cristòfol no s'utilitza mai la recta, sempre fa servir la corba.

Fusta i Metall

En aquestes obres es representa el ritme aeri amb una forma estàtica i feta de materials oposats a l'acer metàl·lic.

Aquest grup el formen 5 obres i corresponen als anys 1934 i 1935: Objecte líric, Lírica tensió, Construcció lírica, Tensió plàstica i Monument.

En la primera obra Objecte líric, per primer cop la fusta té un paper important més allà de ser un simple suport o un fons. Cal també destacar que el seu ofici es veu reflectit, amb aquesta obra si és té amb compte la definició del volum de la fusta.

Lírica Tensió, és una de les poques obres desaparegudes de la que només queda una fotografia.

Construcció lírica, aquí la fusta també té una importància primordial, fins i tot combinant amb altres textures de fusta.

Monument, és d'aquesta sèrie la més referencial, on predomina com a màxima importància el filferro.

Volums

En aquest últim conjunt d'escultures desapareix el ritme i el volum/espai i es centra en el propi volum.

En aquest conjunt l'espiral i el filferro ja no té cap protagonisme i esdevé més tradicional. La talla és directa de la fusta policromada i el guix natural o patinat, amb la inclusió de llautó per contrast del material.

Aquestes peces són majoritàriament de volum sencer. Testa, Idil, Cosa Aquàtica, Moment vital, Unitat protectora, Volums estàtics i Formes presses.

(24)

24 - Leandre Cristòfol, Cosa Lírica, de l'aire a l'aire, 1933.

Leandre Cristòfol, Aparença excèntrica (Ralenti), 1957.

Leandre Cristòfol, Volumetria I, 1959.

6. PROMOCIÓ VENDA DE L'EXCURISIÓ A MAS DE GORRETA I VISITA A LA CASA DE LEANDRE CRISTÒFOL

6. Promoció i venda de la excursió a Mas de Gorreta i visita al Museu de Leandre Cristòfol.

Aquesta es l'última part del treball en la s'explicarà el projecte sobre la visita guiada de Leandre Cristòfol, els diferents tipus de canals de promoció i venda de la visita guiada, anàlisis DAFO amb els punts forts i febles que té la visita, tipus de client al que ens dirigim, Exemples de altres rutes creades al territori i per últim les conclusions que he tret d'aquest treball

Anàlisis DAFO

Fortaleses

- Artista amb obra d'un gran reconeixement dins la província de Lleida.
- Antiga casa d'en Cristòfol amb part de la seva obra i els seus llocs d'inspiració.
- Promoció i venda de la visita a través de l'Agència Tu i Lleida.
- Aprofitar les dues vistes d'Os de Balaguer, visita a la cova i la visita al castell.
- Possibilitat de crear paquets incloent varies visites i productes de la zona com el torro, oli, embotit i vi.
- Germà que encara viu a Os de Balaguer i pot explicar la història del seu LC.
- És una visita que es pot fer inclús amb condicions atmosfèriques desfavorables.

Debilitats

- Poc coneixement de l'obra de LC a la resta de les províncies de Catalunya.
- Poca obra a la casa natal de LC.
- Poc coneixement que LC va néixer a Os de Balaguer.
- Poca promoció de LC fora de la Província de Lleida.
- Leandre Cristòfol encara haver sigut una figura capdavantera del segle XX és molt valorada per especialistes i poc reconeguda pel públic en general.
- La poca col·laboració de la gent del poble per ajudar a fer les visites.

Amenaces

- El desplaçament, és un poble apartat dels grans nuclis de població.
- El clima, moltes de les visites s'anul·len per mal temps.
- Possibilitat que la venda a través de caixes regal comenci a passar de moda.

Oportunitats

- Crear paquets utilitzant altres visites de la zona com per exemple el Parc Astronòmic(COU).
- Aprofitar el nom de l'artista per crear la visita guiada.
- Possibilitat de crear una relació amb el Museu Jaume Morera.

6.1 Promoció i Venta del Producte.

La promoció i la venda són els factors més importants de cada producte. Una bona promoció t'assegura aconseguir clients i que es parli sobre el teu producte.

Promoció a través d'administracions i empreses.

Els faran diferents campanyes de promoció:

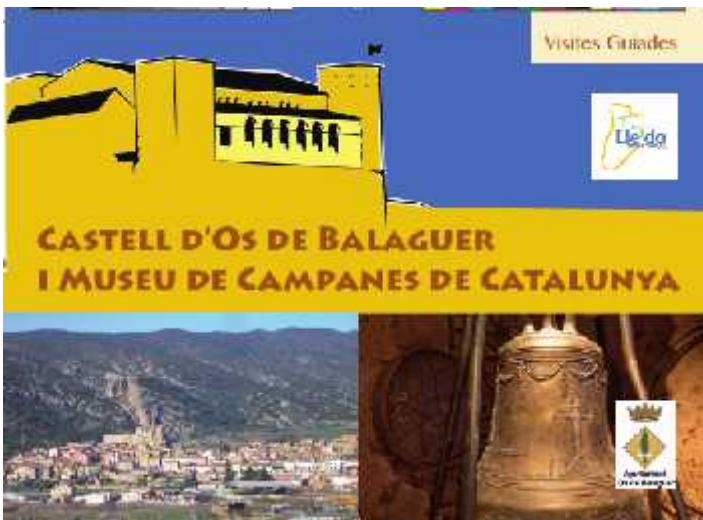
- Campanya de comunicació a Barcelona i àrea Metropolitana.
- Campanya de Promoció a Escoles d'Art.

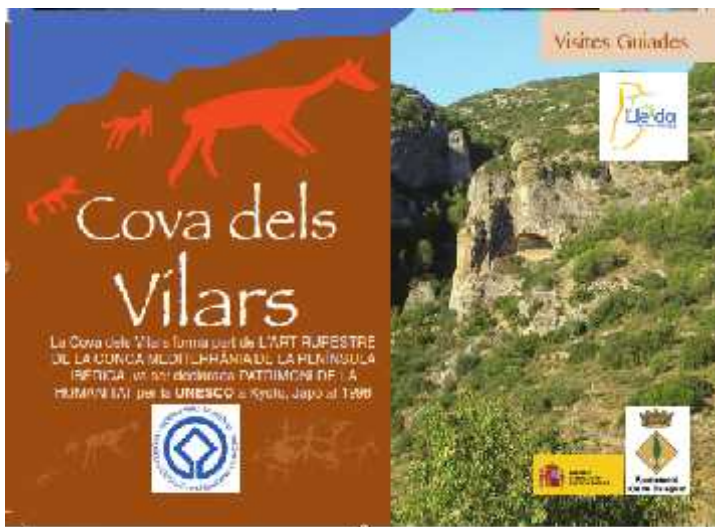
Webs d'administracions on promocionarem les nostres visites:

- www.catalunya.com
- www.spain.info
- www.lleidaitu.com

Creació de flyers i postals, com per exemple els que hem creat per les altres visites que fem.

Aquí mostrem dos tipus de cartes que utilitzem amb les altres visites que es realitzen al poble d'Os de Balaguer del Castell "Os Malignum Castrum" i "Balma dels Vilars":

Amb l'excursió de Leandre Cristòfol es faran unes cartes semblants a les del castell i la balma.

Es faran exposicions de Leandre Cristòfol semblants a la que és va fer el dia 25/09/2010 per recordar-lo a ell i a la seva obra:

(25)

(26)

(27)

25,26,27- Aquestes són les fotografies de la inauguració d'una exposició que es va fer a os de Balaguer en commemoració a Leandre Cristòfol l'any 2010, a les fotografies apareixen regidors i coneixedors de l'obra de Leandre Cristòfol juntament amb l'antic alcalde d'Os de Balaguer.

Promoció i venda personal (cara a cara)

Es farà una promoció a través de la nostra agència situada a **C/Sant Antoni, 4, os de Balaguer, Lleida, 25610**. L'oficina serà el punt de venda principal del producte i també de promoció a través de tríptics i cartells.

El personal de l'agència, donarà informació detallada sobre la visita i informará de l'horari i del preu.

Promoció a través d'establiments turístics

Es farà promoció a través d'establiments turístics com per exemple:

Establiments	Descripció
El Monestir de les Avellanes	És un monestir que actualment és un Hotel, ells fan promoció de la visita a la casa de Leandre Cristòfol i proporcionaran tota la informació necessària.
El Moli de Tartareu	És un Establiment de turisme rural, que donaran informació sobre les nostres visites a tots el seus clients.
Hotel Terradets	És un establiment Hotelier que es troba en direcció a Tremp i amb el qual tenim un acord per promocionar les visites d'Os de Balaguer.
Cal Maciarol	És un Hotel Apartament a Ager(Lleida)
Monestir de Sta. Maria de Gualter	És donarà informació a través de la oficina de turisme.
Oficines de turisme de la província	Es distribuiran follets a totes les oficines de turisme de la província de Lleida per promocionar la visita.
Seró Espai Transmissor	Esta situat a Artesa de Segre
Epicentre	És troba a Tremp i donen serveis d'informació turística.

Actualment tenim un acord amb tots els establiments per promocionar les tres altres visites que es fan a Os de Balaguer que són:

- Visita a Os "Malignum Castrum" Castell Àrab.
- Visita a la Cova dels Vilars amb pintures rupestre.
- Visita a la Presa de Canelles.

Per la qual cosa pròximament introduïrem les dues noves visites que seran "L'Antiga Casa de Leandre Cristòfol" i "Excursió amb cotxe 4x4 a Mas de Gorreta".

Promoció a través de Proveïdors Locals.

Locals	Descripció
Cal Cinto	És un celler artesanal amb el qual tenim varis paquets amb visita al celler.
Molí del Pau	És el molí d'oli del poble.
Restaurant Nina	És un dels restaurant del poble.
Antic Casinet	És un restaurant al poble d'Os de Balaguer.
Cal Ros	És la cafeteria del poble.

Tots aquests negocis donen informació sobre les visites que fem, ajuden al client a trobar l'oficina de turisme.

6.2 Promoció a Traves de Museu Jaume Morera de Lleida.

El museu Jaume Morera actualment és el museu que posseeix més obra de Leandre Cristòfol, per això farem una col·laboració per tal d'aconseguir que el museu doni informació sobre les dues visites de Leandre Cristofol i sobre la seva relació amb el poble d'Os de Balaguer.

6.3 Visites i Excursions

- Visita a l'Antiga casa de Leandre Cristòfol

És una visita a l'antiga casa de Leandre Cristòfol que es troba a Os de Balaguer. Aquesta casa guarda part de l'obra de l'artista, obra amagada al trull i a la resta de la casa. La casa consta de 3 pisos i veurem el diferent mobiliari de la casa els seus llocs de pensar i les eines que utilitzava per fer les seves obres.

Aquesta visita inclou un recorregut pels llocs que es retraten a les obres de Leandre Cristòfol amb una explicació i fent relació entre la obra i el lloc real en el que esta inspirada.

- Excursió 4x4 a Mas de Gorreta la Casa de vacances de la família.

Es farà una visita en un 4x4 fins a la Mas de Gorreta que és l'antiga casa de vacances de la família i on Leandre Cristòfol es va inspira per fer part de la seva obra.

Aquesta excursió es farà a una Masia(Mas de Gorreta) que es troba fora del poble prop de l'ermita de Sant salvador, el guia posarà el cotxe 4x4 per arribar fins a la casa, durant el recorregut es faran diferents explicacions sobre la zona i el paisatge.

6.4 Venda de la visita de Leandre Cristòfol.

La venda és farà a la nostra oficina de turisme ubicada a **Os de Balaguer c/Sant Antoni, 4, Lleida** on estarà el guia que serà l'encarregat de fer les visites.

Venda a través de la nostra pagina web Tu i Lleida on els clients podran comprar les entrades posant-se en contacte amb el responsable de la visita a través del correu electrònic:

- Os@lleidaitu.com
- www.lleidaitu.com

Venda amb Caixes Regal amb la visita a l'antiga casa de Leandre Cristòfol i l'Excursió a Mas de Goretta, aquestes caixes actualment tenen molt èxit amb les altres visites Castell "Os Malignum Castrum" i la Balma dels Vilars.

Caixes Regal

DAKOTA BOX

COFRE VIP

SMART BOX

WONDER BOX

LA VIDA ES VELLA

Juntament amb les Caixes Regal podem combinar varies visites per així atreure més l'atenció creant així paquets turístics combinant varies visites + allotjament.

- Visita al parc astronòmic del montsec.
- Visita a la Casa de Leandre Cristofol.
- Visita a un indret a escollir.
- Allotjament a escollir.

Actualment estem treballant amb quatre allotjaments turístics de la zona que permetrien crear paquets de visita + allotjament.

Allotjaments turístics:

- Monestir de les Avellanes.
- Moli de Tartareu.
- Alcova del Firmament.
- Hotel Terradets.
- Hotel Sant Crist.

Aquests paquets especials, es podran comprar directament a la nostra pagina web.

Preu de les excursions:

Encara s'està estudiant quin serà el preu final per les visites que estaran entre 3 i 7 Euros.

- Visita a l'antiga casa de LC: 3,5 Euros aprox.
- Excursió 4x4 a Mas d'en Gorreta: 7 Euros aprox.

Pels Estudiants tindrem un descompte del 50%.

7. Tipus de Client

No tenim un tipus de client concret, són totes aquelles persones que tinguin un interès en conèixer l'artista i la seva obra.

Sí que és veritat que aquest tipus de visita, pot atreure més l'atenció de col·legis i persones que estudien Historia de l'art, i que estiguin interessades a saber més coses de Leandre Cristòfol.

Un altre client serien les famílies que busquen oci i cultura.

És molt important atreure qualsevol tipus de client que li pugui interessar, per així és tan important aconseguir donar a conèixer la relació entre l'obra de LC i el poble d'Os de Balaguer.

La procedència del client serà bàsicament de Lleida i Barcelona, estudiants de les universitats i els instituts i famílies que tenen interès en conèixer l'artista.

La difusió de la visita en aquestes ciutats es faran a través de la nostra agència de viatges a Barcelona Tu i Lleida, a través de les oficines de turisme amb flyers i postals, es farà una campanya de comunicació a Barcelona i tota l'àrea metropolitana, campanya de promoció a escoles i universitats d'art, a Lleida es farà una campanya a través del Patronat del Turisme i a través de les oficines de turisme. Per últim també és difondrà a través de falques de la emissora de radio RAC1.

8. Conclusió

Les conclusions finals d'aquest treball són les següents:

- Gràcies a aquest treball, hem pogut fer una relació entre les obres de Leandre Cristòfol i els llocs reals del poble als que representen. D'aquesta manera he pogut relacionar i crear una vinculació més forta entre Leandre Cristòfol i el poble.
- El treball a servit per crear un discurs i una interpretació per al guia sobre la vida i l'obra de Leandre Cristòfol.
- També he aconseguit, conèixer millor la seva historia i la seva forma de veure la vida, la qual servirà a l'hora de fer la visita guiada. I sobretot aprendre el seu estil i la seva interpretació.
- A partir d'ara posarem en marxa les dues visites que tenim pensat fer, les visites de Leandre Cristòfol al museu i a Mas de Gorreta.
- Gràcies a la relació feta entre l'obra i els llocs del poble que representen, es farà la visita mostrant tots els llocs que tenen a veure amb Leandre Cristòfol i les seves obres.
- He aconseguit que la gent que coneixia a Leandre Cristòfol col·labores amb aquest treball i m'ajudes a conèixer més coses sobre l'artista.
- Hi ha molta documentació sobre la vida de l'artista però no tanta sobre la seva visió de la seva pròpia obra. Aquest factor m'ha dificultat una mica poder fer una interpretació més profunda.
- És un artista conegut i valorat pels experts, però encara falta donar-lo a conèixer al públic, amb aquestes visites intentaré que la gent conegui una mica més sobre l'artista, la seva obra i la seva historia.
- Aquesta visita serà fàcil de promocionar a escoles i estudiants, però serà més difícil atreure el públic més general com a les altres visites. Hi ha persones que mostren interès per Leandre Cristòfol i la seva obra i el meu objectiu serà atreure l'atenció d'aquestes persones.
- Hi ha molt desconeixement sobre l'artista i és un problema de promoció i poca referència donada, amb el treball donaré a conèixer un gran artista, arribar a tot el públic possible i que el dia de demà hi hagi moltes més persones que sàpiguen qui és Leandre Cristòfol.

9. Bibliografia i Webgrafia

1- *Giralt-Miracle, D., Navarro, J., eds. (2008) Leandre Cristòfol: de l'aire a l'aire, Lleida, Museu d'Art Jaume Morera.*

2- *Bozal, V. et al. (1995) Leandre Cristòfol, Lleida: Museu d'Art Jaume Morera.*

3- *Pedro, Marta de (2009) "Un cafè amb Francesc Cristòfol, germà petit de Leandre Cristòfol", El Batall, abril 2008.*

4- *Construccions Líriques, Man Ray, Leandre Cristofol, l'objecte i l'esperit dadà.*

5- *Guillem Viladot, Lleida (1964)"Leandre Cristofol"*

6- *Article Leandre Cristòfol: l'exili interior.*

7- *Visa, Lluís (2008) "Leandre Cristòfol, el escultor del aire", El País, 9 de juliol de 2008:*

http://elpais.com/diario/2008/07/09/catalunya/1215565655_850215.html

(Actualitzat 09/06/2015)

8- *J.L. SOLANILLA. Zaragoza 2009 "La obra de Leandre Cristòfol, en el Patio de la Infanta de Zaragoza" Publicat 20/02/2009:*

http://www.heraldo.es/noticias/cultura/la_obra_leandre_cristofol_patio_infanta_zaragoza.html

(Actualitzat 09/06/2015)

9- *Museu Nacional d'Art de Catalunya:*

<http://museunacional.cat/ca/search/content/Leandre%20Cristòfol>

10- *Col·laboracions de persones del poble d'Os de Balaguer:*

- *Estefania alcaldessa del poble.*
- *Francesc Cristòfol germà petit de Leandre Cristòfol.*
- *Ignasi antic alcalde d'Os de Balaguer.*
- *Jaume León director general de Tu i Lleida.*

Tots hi han col·laborat i m'han ajudat amb el treball proporcionant informació i permisos per fotografiar les obres.